	โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชยะหา		
	ระเบียบปฏิบัติ (System Procedure)	เอกสารหมายเลข : SP-YCPH-IC-007	จัดทำเมื่อ : 01/10/2567
		ฉบับที่ : A	แก้ไขครั้งที่ : 02
	วันที่ออกเอกสาร : 01/10/2567	หน้าที่ : 1 ของ 9 หน้า	

เรื่อง : การป้องกันการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะสัมพันธ์กับการคาสายสวนปัสสาวะ

หน่วยงาน งานควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ กลุ่มงาน การพยาบาล

ระเบียบปฏิบัติ

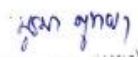
เรื่อง : การป้องกันการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะสัมพันธ์กับ

การคาสายสวนปัสสาวะ

งานควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชยะหา จังหวัดยะลา

ผู้จัดทำเอกสาร

(นางสาวนุรมา ตูหยง)

พยาบาลโรคติดเชื้อและควบคุมการติดเชื้อ รพ.ยะหา

ผู้ทบทวนเอกสาร

 ผู้อนุมัติใช้

(พลู ราอูมิน โตะเฮ็ง)

 (นายทินกร บินหะยีอารง)

ประธานกรรมการทีมควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ

ผอก.รพ.ยะหา

เอกสารนี้เป็นสมบัติของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชยะหา ห้ามนำออกไปใช้ภายนอกหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

 YAHA CROWN PRINCE HOSPITAL	ประเภท : SP หมายเลขเอกสาร : SP-YH-IC-007
เรื่อง การป้องกันการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะสัมพันธ์กับการ คาสายสวนปัสสาวะ	วันที่ประกาศใช้เอกสาร : 01 ตุลาคม 2567
ฝ่าย/งาน/ทีม : งานควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ	ครั้งที่แก้ไข : 02 หน้า/จำนวนหน้า : 2/9

แนวปฏิบัติการป้องกันการติดเชื้อของระบบทางเดินปัสสาวะ

ที่สัมพันธ์กับการใส่สายสวนปัสสาวะ CA-UTI

1. วัตถุประสงค์

ป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของระบบทางเดินปัสสาวะที่สัมพันธ์กับการคาสายสวนปัสสาวะ

2. ขอบข่าย

บุคลากรทางการแพทย์ทุกระดับ

3. คำจำกัดความ

การติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะที่สัมพันธ์กับการคาสายสวนปัสสาวะ [Catheter associated urinary tract infection(CA-UTI)] หมายถึง การติดเชื้อของระบบทางเดินปัสสาวะภายหลังจากมีการสวนคาสายสวนปัสสาวะหรือถอดชุดสายสวนปัสสาวะไม่ต่ำกว่า 48 ชั่วโมง โดยอาจจะมีอาการหรือไม่มีอาการ (รายละเอียดตามเกณฑ์การวินิจฉัยการเกิดการติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะในเกณฑ์การวินิจฉัยการติดเชื้อในโรงพยาบาล, CDC 2012)

4. การติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะที่มีอาการ วินิจฉัยโดย

1. มีอาการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ ใช้ ปัสสาวะบ่อย ปัสสาวะกระปริดกระปรอย ปัสสาวะลำบาก หรือปวดบริเวณหัวเข่าร่วมกับผลการตรวจเพาะเชื้อในปัสสาวะพบเชื้อ $\geq 10^5$ นิคม/มล
2. มีอาการ 2 อย่างขึ้นไปต่อไปนี้ ได้แก่ ใช้ ปัสสาวะบ่อย ปัสสาวะกระปริดกระปรอยปัสสาวะลำบาก หรือปวดบริเวณหัวเข่าร่วมกับข้อหนึ่งข้อใดต่อไปนี้
 - 2.1 พบเม็ดเลือดขาว ≥ 10 เซลล์/มล
 - 2.2 พบเม็ดเลือดขาว ≥ 3 เซลล์/ high- power field ในปัสสาวะที่ไม่ได้ปั่น
 - 2.3 พบเชื้อราจากการทำ gram stain ในปัสสาวะที่ไม่ได้ปั่น

 YAHA CROWN PRINCE HOSPITAL	ประเภท : SP หมายเลขเอกสาร : SP-YH-IC-007
เรื่อง การป้องกันการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะสัมพันธ์กับการ คาสายสวนปัสสาวะ	วันที่ประกาศใช้เอกสาร : 01 ตุลาคม 2567
ฝ่าย/งาน/ทีม : งานควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ	ครั้งที่แก้ไข : 02 หน้า/จำนวนหน้า : 3/9

การติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะที่ไม่มีอาการ

หมายถึง การติดเชื้อของทางเดินปัสสาวะโดยผู้ป่วยไม่มีอาการใดๆของการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะแต่ผลการเพาะเชื้อจากปัสสาวะพบเชื้อแบคทีเรียมากกว่า 10^5 นิคม/มล.

5. เลือกผู้ป่วยเพื่อใส่สายสวนปัสสาวะ

ใส่สายสวนปัสสาวะเมื่อมีข้อบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

- 1.1 มีการอุดกั้นของท่อปัสสาวะ
- 1.2 เพื่อประเมินสภาวะการไหลเวียนของเลือดโดยการบันทึกปริมาณปัสสาวะ
- 1.3 ผู้ป่วยที่มีการผ่าตัดทางเดินปัสสาวะ
- 1.4 การให้ยารักษาเข้ากระเพาะปัสสาวะโดยตรง
- 1.5 เพื่อการวินิจฉัยโรค และ/หรือติดตามการดำเนินโรค

6. แนวทางการปฏิบัติการป้องกันการติดเชื้อสายสวนปัสสาวะ

แนวปฏิบัติทางการแพทย์ในการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาลของระบบทางเดินปัสสาวะแบ่งตามกิจกรรมทางการแพทย์ มีดังนี้

1. การเตรียมอุปกรณ์สวนปัสสาวะ
2. การสวนปัสสาวะ
3. การดูแลสายสวนปัสสาวะ
4. การเก็บตัวอย่างปัสสาวะส่งตรวจ
5. การเปลี่ยนสายสวนและถุงรองรับปัสสาวะ

 YAHA CROWN PRINCE HOSPITAL	ประเภท : SP หมายเลขเอกสาร : SP-YH-IC-007
เรื่อง การป้องกันการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะสัมพันธ์กับการ คาสายสวนปัสสาวะ	วันที่ประกาศใช้เอกสาร : 01 ตุลาคม 2567
ฝ่าย/งาน/ทีม : งานควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ	ครั้งที่แก้ไข : 02 หน้า/จำนวนหน้า : 4/9

แนวปฏิบัติการป้องกันการติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะในผู้ป่วยคาสายสวนปัสสาวะ

สำหรับบุคลากรทางการแพทย์

กิจกรรมการพยาบาล	การปฏิบัติ
1. การเตรียมอุปกรณ์การสวนคา ปัสสาวะ	1. ล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำสะอาดและน้ำยาฆ่าเชื้อ (hygienic hand washing) ก่อนเตรียมเครื่องอุปกรณ์ (category IB) 2. ตรวจสอบคุณภาพของชุดสวนปัสสาวะและวันที่หมดอายุ 3. เตรียมอุปกรณ์การสวนปัสสาวะที่ปราศจากเชื้อครบถ้วน
2. การใส่สวนปัสสาวะ	1. ก่อนการคาสายสวนทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกผู้ป่วย คู่มือการทำทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ กรณีผู้ป่วยสามารถช่วยตัวเองได้ ให้ผู้ป่วยไปชำระอวัยวะสืบพันธุ์ ภายนอกด้วยตนเอง 2. ล้างมือแบบ hygienic hand washing ก่อนการสวนปัสสาวะ 3. การสวนปัสสาวะผู้ป่วยให้ปฏิบัติตามคู่มือการสวนปัสสาวะโดยใช้ เทคนิคปลอดเชื้อและอุปกรณ์ปราศจากเชื้อ (category IA) <ul style="list-style-type: none"> 3.1 จัดท่านอน นอนหงายชันเข่า 3.2 สวมถุงมือปราศจากเชื้อ 3.3 ปูผ้าช่องปราศจากเชื้อคลุมบริเวณอวัยวะเพศ 3.4 เลือกสายสวนที่มีขนาดเหมาะสม โดยผู้ใหญ่ เบอร์ 12-18 3.5 ป้ายสารหล่อลื่นปราศจากเชื้อ (sterile lubricant gel) ที่ บรรจุแบบใช้ครั้งเดียว (single-use packet) (category IB) หรือ หากเป็นแบบหลอดใช้ร่วมกันให้เช็ดด้วย 75% Alcohol บริเวณปากหลอดและป้ายสารหล่อลื่นที่อยู่ส่วนต้นทิ้งไป ก่อนป้าย สารหล่อลื่นเพื่อใช้กับผู้ป่วยทุกครั้ง

 YAHA CROWN PRINCE HOSPITAL	ประเภท : SP หมายเลขเอกสาร : SP-YH-IC-007
เรื่อง การป้องกันการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะสัมพันธ์กับการ คาสายสวนปัสสาวะ	วันที่ประกาศใช้เอกสาร : 01 ตุลาคม 2567
ฝ่าย/งาน/ทีม : งานควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ	ครั้งที่แก้ไข : 02 หน้า/จำนวนหน้า : 5/9

กิจกรรมการพยาบาล	การปฏิบัติ
	<p>3.6 ใส่สายสวนปัสสาวะสำหรับผู้หญิงใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ของมือข้างที่ไม่ถนัดแหวก labia ทำความสะอาดบริเวณ meatus ด้วย antiseptic solutions (เช่น 10% povidone iodine solutions) สอดสายสวนเข้าในหลอดปัสสาวะข้างๆจนปัสสาวะไหลออกดี</p> <p>3.7 ฉีดน้ำกลั่นปราศจากเชื้อเข้าลูกโป่งสายสวน 5-10 ml แล้วค่อยๆดึงเบาๆเพื่อทดสอบว่าไม่เลื่อนหลุด</p> <p>3.8 ต่อสายสวนเข้ากับท่อที่ต่อลงถุงรองรับปัสสาวะ</p>
	<p>3.9 ตรึงสายสวนปัสสาวะด้วยพลาสติก เพศหญิงให้ตรึงไว้ที่โคนขาด้านใน (category IB)</p> <p>3.10 จัดสายสวนให้ลาดลงจากท่อปัสสาวะสู่ถุงรองรับปัสสาวะที่แขวนต่ำกว่าระดับกระเพาะปัสสาวะ (category IB)</p>
<p>3. การดูแลขณะคาสายสวนปัสสาวะ</p>	<p>1. ล้างมือแบบ normal hand washing หรือ ใช้ Alcohol hanrubs (กรณีมือไม่เปื้อนสิ่งสกปรก) ก่อนและหลังสัมผัสสายสวนทุกครั้ง (category IB)</p> <p>2. ดูแลสายสวนปัสสาวะให้เป็นระบบปิดตลอดเวลา (category iB) จัดถุงรองรับปัสสาวะให้อยู่ในระดับต่ำกว่ากระเพาะปัสสาวะเสมอ ไม่วางบนพื้นและให้ปัสสาวะไหลลงสู่ถุงรองรับปัสสาวะได้สะดวก สายต่อไม่พับงอหรืออุดตัน</p> <p>การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยให้หนีบสายสวนปัสสาวะขณะเคลื่อนย้าย (category iB)</p>

 YAHA CROWN PRINCE HOSPITAL	ประเภท : SP หมายเลขเอกสาร : SP-YH-IC-007
เรื่อง การป้องกันการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะสัมพันธ์กับการ คาสายสวนปัสสาวะ	วันที่ประกาศใช้เอกสาร : 27 เมษายน 2561
ฝ่าย/งาน/ทีม : งานควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ	ครั้งที่แก้ไข : 01 หน้า/จำนวนหน้า : 6/9

กิจกรรมการพยาบาล	การปฏิบัติ
	3. ทำความสะอาดบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ด้วยน้ำและสบู่อย่างน้อยวัน ละ 2 ครั้ง เช้าเย็นและหลังถ่ายอุจจาระทุกครั้ง (category IB) 4. ตรวจสอบการยึดตรึงที่หน้าขาเพื่อป้องกันการเลื่อนเข้าออก 5. เทปัสสาวะเมื่อมีน้ำปัสสาวะประมาณ 3 /4 ของถุงหรือในระยะเวลา ที่กำหนด 6. การเทปัสสาวะใช้สำลีชุบ 75 %alcohol หรือ 10 % povidone iodine เช็ดปลายท่อก่อนและหลังเทปัสสาวะระมัดระวังไม่ให้ท่อเปิด ปัสสาวะสัมผัสกับภาชนะที่รองรับหรือพื้น (category IB)
4. การเก็บตัวอย่างปัสสาวะส่ง ตรวจ	1. กรณีต้องการปัสสาวะปริมาณเพียงเล็กน้อยเช่น เพื่อส่งตรวจ วิเคราะห์หรือเพื่อเพาะเชื้อ สามารถเก็บจากสายสวนปัสสาวะโดยให้ หนีบสายสวนปัสสาวะทิ้งไว้ 5-10 นาทีจากนั้น เช็ด เหนือบริเวณ connector tube ด้วย 10 % povidone iodine ใช้กระบอกฉีดยา และเข็มเบอร์ 23-25 ที่ปราศจากเชื้อแทงสายตรงตำแหน่งที่เช็ด น้ำยาแล้ว และดูดปัสสาวะตามจำนวนที่ต้องการ กรณีสายสวน ปัสสาวะมี port สำหรับดูดปัสสาวะให้เช็ดด้วย 10 % povidone iodine แล้วใช้กระบอกฉีดยาปราศจากเชื้อดูดปัสสาวะตามต้องการ (category IB) 2. กรณีต้องการปัสสาวะในปริมาณมากเพื่อการตรวจพิเศษเก็บ
	ปัสสาวะจากถุงเก็บปัสสาวะด้วยเทคนิคปลอดเชื้อ 3. ไม่เก็บตัวอย่างปัสสาวะส่งตรวจบ่อย 4. หลีกเลี่ยงการปลดสายสวนปัสสาวะออกจากถุงปัสสาวะ

 YAHA CROWN PRINCE HOSPITAL	ประเภท : SP หมายเลขเอกสาร : SP-YH-IC-007
เรื่อง การป้องกันการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะสัมพันธ์กับการ คาสายสวนปัสสาวะ	วันที่ประกาศใช้เอกสาร : 01 ตุลาคม 2567
ฝ่าย/งาน/ทีม : งานควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ	ครั้งที่แก้ไข : 02 หน้า/จำนวนหน้า : 7/9

5. การเปลี่ยนสายสวนปัสสาวะและ ถุงรองรับปัสสาวะ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเปลี่ยนสายสวนปัสสาวะมีหลักปฏิบัติต่อไปนี้ ไม่ควรเปลี่ยนสายสวนปัสสาวะหรือถุงรองรับเป็นประจำ หรือตามเวลาที่กำหนด ข้อบ่งชี้ในการเปลี่ยน คือ เมื่อการไหลของปัสสาวะไม่ดี มีการอุดตันระบบระบายปัสสาวะมีปัญหาหรือ รั่ว กรณีเปลี่ยนให้เปลี่ยนทั้งสายสวนปัสสาวะและถุงรองรับปัสสาวะใหม่ 2. ถอดสายสวนปัสสาวะทันทีเมื่อหมดข้อบ่งชี้ในการคาสายสวนปัสสาวะ 3. สำหรับผู้ป่วยที่มีความจำเป็นต้องคาสายสวนเป็นระยะเวลานานมากกว่า 7 วัน เช่น ผู้ป่วยที่ได้บาดเจ็บที่ไขสันหลัง หรือ ผู้ป่วยที่ไม่รู้สึกตัวควร หรือไม่สามารถควบคุมการขับถ่ายได้ พิจารณาใช้วิธี intermittent catheterization
---	--

 YAHA CROWN PRINCE HOSPITAL	ประเภท : SP หมายเลขเอกสาร : SP-YH-IC-007
เรื่อง การป้องกันการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะสัมพันธ์กับการ คาสายสวนปัสสาวะ	วันที่ประกาศใช้เอกสาร : 01 ตุลาคม 2567
ฝ่าย/งาน/ทีม : งานควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ	ครั้งที่แก้ไข : 02 หน้า/จำนวนหน้า : 8/9

เอกสารอ้างอิง

อะเคื้อ อุนทเลขกะ.(2556) ระบาดวิทยาและแนวปฏิบัติการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล

(พิมพ์ครั้งที่1).เชียงใหม่: โรงพิมพ์เมืองนวัตน์จำกัด

พลทรัพย์ โสภารัตน์.(2553) การพยาบาลผู้ป่วยที่มีปัญหาการขับถ่ายปัสสาวะ (พิมพ์ครั้งที่ 4).

เชียงใหม่:นันทพันธ์ พรินต์ติ้ง จำกัด

สุปราณี เสนาดิสัย.(2547) การพยาบาลพื้นฐานแนวคิดและการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 11).

เชียงใหม่:คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**บรรณานุกรม**

Kunin CM, Mc. Cormack RC. Prevention of catheter-induced urinary-tract infections by sterile closed drainage. N Engl J Med 1966; 274: 1155.

อนุพันธ์ ต้นตวงศ์. การป้องกันการติดเชื้อของระบบทางเดินปัสสาวะที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาล. ใน : สมหวัง ด่านชัยวิจิตร. บรรณาธิการ. โรคติดเชื้อในโรงพยาบาล. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์ 2529 หน้า 71-88.

Shapiro M, Simchen E, Izraeli S, et al. A multivariate analysis of risk factors for acquiring bacteriuria in patients with indwelling urinary catheters for longer than 24 hours. Infect Control 1984; 5: 525-32.

Warren JW. Nosocomial urinary tract infection. In : Mandell GL, Bennett JE, Dolin R, eds, 4th ed. Principle and Practice of Infectious diseases. New York, Edinburg, London, Madria, Melbourne. Milan, Tokyo : Churchill Livingstone 1995 pp 2607-16.

Kunin CM, Chin QF, Chambers S. Formation of encrustations on indwelling urinary catheters in the elderly : A comparison of different types of catheter materials in “blockers” and “non-blockers” J Urol 1987; 138: 899-902.

สมหวัง ด่านชัยวิจิตร, ทิพวรรณ ตั้งตระกูล, สมพร โชคลอยแก้ว. วิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะ ใน สมหวัง ด่านชัยวิจิตร, ทิพวรรณ ตั้งตระกูล บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ เรือนแก้วการพิมพ์ 2537 หน้า 4-8.

Stamm WE. Catheter-associated urinary tract infections : epidemiology, pathogenesis and prevention. Am J Med 1991; 91(suppl 3B): 65-71.

ผู้จัดทำเอกสาร	ผู้รับรอง	ผู้อนุมัติใช้
 (นางสาวนุรมา ตูหยง)	 (พญ ราอูมิน โตะเฮ็ง)	 (นายทินกร บินหะยือารง)
พยาบาลโรคติดเชื้อและควบคุม การติดเชื้อ รพร.ยะหา	ประธานกรรมการทีมควบคุมและ ป้องกันการติดเชื้อ	ผอก.รพร.ยะหา

เอกสารนี้เป็นสมบัติของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชยะหา ห้ามนำออกไปใช้ภายนอกหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต